

Připomínky k evaluaci IOP - oblast intervence 3.1, aktivita c) investiční podpora sociální ekonomiky a následně oblast sociální ekonomiky v rámci OP LZZ

Bariéry, které brání NNO čerpat prostředky z těchto programů.

Rovina obecná:

Ze strany státu (MPSV) neexistuje zakázka pro nevládní sektor. Neziskové organizace nevědí, proč mají sociálně podnikat. Neznají důvod zahájení takových činností. NNO nevědí, koho se založení sociálních podniků týká. Nejpočetnější skupina z řad NNO - poskytovatelé sociálních služeb se omezují na služby poskytované v režimu Zákona 108/2006 Sb. ,kde se očekává zajištění financování ze strany státu, obcí a krajů + příspěvků od klientů, případně provozují chráněné dílny dle platných pravidel daných zákonem.

Hlavní otázky: Jaký je cíl a smysl založení sociálního podniku pro NNO? Je cílem vytváření zisku, nebo je cílem zaměstnávání osob z ohrožených skupin? Mají se stát NNO zaměstnavateli klientů? Jaká je motivace k takovému počínání?

Otázky: Mají sociálně podnikat organizace, jejichž hlavní náplní je poskytování sociálních služeb? Má být generovaný zisk ze sociálního podnikání použit k dokrytí podfinancovaných a ztrátových služeb?

Příklad: Provoz K centra. K centra se dlouhodobě potýkají s nedostatkem financí, přestože se stát neustále hlásí k odpovědnosti za protidrogovou politiku. Většina služeb poskytovaných K centry jsou poskytovány dle zákona bezplatně. Má K centrum zahájit sociální podnikání se svými klienty a případně generovaným ziskem saturovat provozní ztráty? Je takový model přípustný, žádoucí?

Pozn. Stát by měl jasně definovat služby, které bude ze svých úrovní financovat a které ne, tedy vyčlenit služby, které mají být financovány jinak.

Otázky: Mají začít sociálně podnikat organizace, operující v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a trhu práce? Má být sociální podnik návazným krokem na profesní vzdělávání?

Příklad: Organizace poskytuje profesní vzdělávání (rekvalifikace), motivaci, poradenství pro nezaměstnané z ohrožených skupin. Své aktivity financuje především ze zdrojů OP LZZ (grantové projekty, individuální projekty ÚP, veřejné zakázky). Výstupem jsou často nově vytvářená pracovní místa, případně zaměstnané osoby. Má organizace přestat umísťovat své klienty na otevřený trh práce k běžným zaměstnavatelům a raději je sama zaměstnávat ve svém sociálním podniku? Má to být kombinace obou variant, např. schopnější na volný trh a osoby s handicapem do sociálního podniku? Jaký k tomu má mít důvod?

Otázky: Má sociální podnik založit organizace, která chce vyloženě pomáhat ohroženým nezaměstnaným osobám (zdravotně a sociálně handicapovaným)? Má být motivem čistá filantropie a cílem zvýšení zaměstnanosti těchto osob? Jsou rizika založení sociálního podniku pro organizaci, která chce pomáhat adekvátní s ohledem na cílovou skupinu, která z různých důvodů nebude nikdy 100% produktivní?

Otázky: Má sociální podnik založit nezisková organizace formou založení nového právního subjektu (např. NNO založí spol.s.r.o.), aby generoval zisk, který bude zpětně reinvestován do mateřské NNO?

Pozn. Ekonomicky se jeví tento vztah jako velmi komplikovaný z hlediska prvotního (pro NNO nevýhodného), avšak povinného zdanění zisku, způsobu převodu prostředků z podniku do NNO. Neefektivní je v takovém případě nutná dvojitá existence např. účetních a dalších středisek v obou subjektech. Zvyšují se náklady provozní i administrativní a snižují celkový zisk.

Konkrétní otázky vztahující se k NNO a IOP - sociální podnikání:

- kdo má sociální podnik zakládat a proč?
- jaká má být motivace k založení podniku
- není založení sociálního podniku pro NNO příliš riskantní?
- nejsou podmínky programu v případě neúspěchu pro NNO zcela likvidační?
- jsou rizika (indikátory, sankce vyplývající z programu) adekvátní pro NNO

Rovina konkrétní

Jako bariérou se mohou jevit různé aspekty. Sociální podnik je nějak a na různých úrovních definován (spíše deklarován), není však legislativně nijak ukotven. Český právní řád takový pojem nezná. Podnikání bude bez legislativní podpory (sociálního podnikání) vždy prostorem k vytváření zisku, který je vytvářen na základě maximální efektivity a to i z hlediska personální, tedy pracovní síly. Pracovníci NNO jsou především osoby humanitně zaměřené, nikdy to nebudou typičtí podnikatelé stejně, jako osoby z ohrožených skupin (dlouhodobě nezaměstnaní, osoby z odlišného sociokulturního prostředí, nequalifikovaní, handicapovaní, atd.) nebudou nikdy výkonnostně srovnatelnou pracovní silou s běžným pracovníkem volného trhu práce.

Samotný proces založení sociálního podniku dle nastavených pravidel (program, příručka) bude vždy motivovat spíše podnikatelské subjekty než samotné NNO. Pro podnikatele je to možný způsob pořízení investic, nebo její části z dotace a za určitých podmínek udržení podmínek programu (doba udržitelnosti) to může být ekonomicky zajímavá pobídka. Rizikem je samozřejmě dlouhodobě zachování provozu sociálního podniku po době udržitelnosti a také samotný provoz podniku v době udržitelnosti (podmínky pro osoby např. handicapované). Pro NNO, jejímž motivem jsou pohnutky spíše altruistické, jsou prvotní náklady na přípravu zpracování samotné projektové žádosti a podstoupení následných rizik při realizaci projektu takřka demotivujícími prvky. Jako velmi složitý se jeví způsob zrcadlových projektů (MMR-IOP, investive / MPSV-OP LZZ, měkké projekty) , což je však pro NNO jedinou možnou cestou, jak nově založený sociální podnik rozběhnout (nutnost sladit o úroveň výš toky z ESF a ERDF). Tento proces je velmi náročný pro NNO na odbornost, personál i administraci. Významnou bariérou je způsob financování, který si vyžaduje úvěrové financování a tím pádem úrokové zatížení. Navíc je pro řadu NNO vzhledem k majetkovým poměrům složitě úvěr od banky vůbec získat (zkušenosti z ROP). Překážkou především pro velké organizace je i podmínka de minimis vzhledem k tomu, že řada organizací čerpá různé dotace již v tomto režimu.

Co by pomohlo?

- sociální podnik by měl být legislativně zakotven a definován jako nová právní forma
- podnik by měl být zvýhodněn v oblasti daní, veřejných zakázek ve veřejném zájmu
- podniku by měly být poskytnuty personální úlevy (zákoník práce)
- podmínkou by měly být znevýhodněné osoby a garance udržitelnosti
- realizace pilotních projektů sociálních podniků viz následný blok

Motivace z programu Equal – dobrý příklad. Pobídka k založení firmy v rámci projektu – nechat žadatele vyzkoušet, jestli to bude fungovat. Projekt by byl pilotem – založení firmy. Pokud se 2 roky udrží – motivace dalšího fungování formou další podpory pro rozvoj podniku. Rizika neúspěchu jsou podobná, jako rizika v IOP. Pokud se projekt nezdaří, investice je stejně zmařena a vede k likvidaci organizace (vracení dotace). Menší rizika pro NNO jsou po ně motivací něco zkusit a dokázat.

Motivace z programu OP RLZ - jedna žádost, ze které bylo možno vybavit zařízením i technologií v rámci měkkého projektu (možné křížové financování). Z ERDF pouze nákup budov a pozemků.

Zpracoval: Vítězslav Schrek, zástupce ředitele Oblastní charity Jihlava

Dne: 5.3.2012